

بسم الله الرحمن الرحيم

انضباط هوشمند؛ هنر مدیریت کلاس در قرن ۲۱

مؤلف :

حدیثه غلامزاده

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۴)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

Chaponashr.ir

chaponashr.ir

iran-journals.com

سرشناسه : غلامزاده، حدیثه، ۱۳۷۷
عنوان و نام پدیدآور : انضباط هوشمند؛ هنر مدیریت کلاس در قرن ۲۱ / مولف: حدیثه غلامزاده
مشخصات نشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری : ۷۵ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۱۲۹-۱۷۴-۸
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : کتابنامه.
موضوع : انضباط هوشمند؛ هنر مدیریت کلاس در قرن ۲۱
رده بندی کنگره : TP ۹۸۳
رده بندی دیویی : ۶۶۸/۵۵
شماره کتابشناسی ملی : ۸۸۳۷۶۱۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

نام کتاب : انضباط هوشمند؛ هنر مدیریت کلاس در قرن ۲۱
مولف : حدیثه غلامزاده
ناشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: الهام غفاری
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۴
چاپ : زبرجد
قیمت : ۱۳۰۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان :
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۱۲۹-۱۷۴-۸
تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

chaponashr.ir

iran.journals.com

تقدیم:

تقدیم به تمامی معلمانی که به جای فرمان دادن، الهام می بخشد.

و به دانش آموزانی که با شیطنت ایشان، به ماصبر و بالجندهایشان، به ماعشق می آموزند.

فهرست

پیشگفتار.....	۱۱
مقدمه.....	۱۳
فصل اول: کلیات و مبانی نظری.....	۱۵
مقدمه.....	۱۵
جایگاه انضباط در دوره ابتدایی.....	۱۵
ویژگی‌های رشدی کودکان ۷ تا ۱۲ سال.....	۱۶
نظریه‌های یادگیری پشتیبان.....	۱۶
تعریف تشویق و تنبیه از منظر علمی.....	۱۷
ضرورت بازنگری در روش‌های سنتی.....	۱۷
فصل دوم: هنر تشویق؛ فراتر از جایزه مادی.....	۱۹
مقدمه.....	۱۹
انواع تشویق در محیط کلاس.....	۱۹
تشویق فرآیندمدار در مقابل تشویق نتیجه‌مدار.....	۲۰
زمان طلایی و فوریت در تشویق.....	۲۰
آسیب‌شناسی تشویق بیش از حد.....	۲۱
تکنیک‌های نوین تشویق در کلاس.....	۲۱
سلسله‌مراتب پاداش‌ها (هرم تشویق).....	۲۱
مدیریت تشویق در گروه‌های درسی.....	۲۲
جادوی «توصیف» به جای «قضاوت».....	۲۳
عدالت در تشویق؛ چالش دانش‌آموزان نامرئی.....	۲۳
استفاده از «تقویت‌کننده‌های پته‌ای» (Token Economy).....	۲۴

۲۴	تفاوت جنسیتی در پذیرش تشویق.....
۲۵	فصل سوم: تنبیه؛ از بازدارندگی تا اصلاح
۲۵	مقدمه
۲۵	نقد تنبیه بدنی و تحقیرآمیز
۲۶	تفاوت تنبیه و انضباط منطقی
۲۶	روش محروم‌سازی موقت (Time-out)
۲۷	جریمه‌های آموزشی (Response Cost)
۲۷	سلسله‌مراتب برخورد با رفتار نامطلوب
۲۸	آسیب‌شناسی تنبیه در حضور جمع
۲۸	تنبیه؛ از بازدارندگی تا اصلاح
۲۸	پیش‌نیاز تنبیه: رابطه عاطفی و اقتدار معلم
۲۹	تکنیک «اشباع» و «جبران» در مدیریت رفتار
۳۰	نقش «قوانین کلاس» در کاهش نیاز به تنبیه
۳۰	مدیریت خشم معلم؛ اولین قدم در تنبیه منطقی
۳۱	تفاوت‌های فردی در واکنش به تنبیه
۳۱	اصل «ثبات قدم» در اجرای قوانین
۳۲	تعامل با والدین؛ ایجاد جبهه متحد تربیتی
۳۲	تکنیک «ساندویچی» در گزارش رفتارهای نامطلوب
۳۳	پرهیز از برچسب‌زنی در حضور والدین
۳۳	مستندسازی؛ کلید اعتماد والدین
۳۴	مدیریت والدین معترض
۳۵	فصل چهارم: مدیریت کلاس و تکنیک‌های جایگزین

۳۵		مهندسی محیط فیزیکی کلاس
۳۶		زبان بدن؛ ابزار خاموش مدیریت
۳۶		روش نادیده گرفتن فعال
۳۷		انتقال‌های روان (Transitions)
۳۸		قرارداد کلاس به جای قوانین دستوری
۳۸		پیشگیری از خستگی (Brain Breaks)
۳۹		مدیریت کلاس و تکنیک‌های جایگزین
۳۹		مدیریت دانش‌آموزان با نیازهای خاص تمرکز بر ADHD
۳۹		استراتژی‌های عملی برای دانش‌آموزان بیش‌فعال و کم‌تمرکز
۴۰		تکنیک «نوبت‌دهی» و مدیریت تکانشگری
۴۰		مدیریت کلاس بر اساس رویکرد «حمایت از رفتار مثبت (PBIS)»
۴۱		خودتنظیمی (Self-Regulation)؛ هدف نهایی مدیریت کلاس
۴۱		ثبات عاطفی معلم در موقعیت‌های بحرانی
۴۳		فصل پنجم: از تئوری تا عمل؛ نقشه راه معلم موفق
۴۳		مقدمه
۴۳		مدل مثلثی تعامل (معلم-والدین-دانش‌آموز)
۴۴		تدوین پروتکل «واکنش سریع» در کلاس
۴۴		تبدیل کلاس به یک جامعه یادگیرنده
۴۵		خودارزیابی معلم؛ آینه مدیریت رفتار
۴۵		مدل بومی معلم تمام‌ساحتی
۴۶		پیوند میان خلاقیت و اقتدار معلم
۴۶		خلاقیت در تدریس؛ پادزهر بی‌نظمی و مربی پنهان

استراتژی‌های تدریس مدیریت‌کننده	۴۷
سخن پایانی: معلم به مثابه باغبان	۴۸
فصل ششم: تار و پود اجتماعی؛ مدیریت روابط همسالان و پیشگیری از قلدری	۴۹
مقدمه: کلاس درس به مثابه یک دهکده کوچک	۴۹
شناخت نقشه راه دوستی‌ها (سوسیومتری)	۵۰
تمایز میان «تعارض» و «قلدری (Bullying)»	۵۰
رویکرد «عدالت ترمیمی (Restorative Justice)»	۵۱
آموزش «تماشاگرانِ فعال (The Bystanders)»	۵۱
حلقه‌های گفتگو (Check-in Circles)	۵۲
فصل هفتم: کلاس بدون مرز؛ مدیریت رفتار در عصر دیجیتال	۵۳
مقدمه: وقتی دیوارها فرو می‌ریزند	۵۳
پدیده «حواس‌پرتی دیجیتال» و مدیریت توجه	۵۴
مدیریت گروه‌های کلاسی در پیام‌رسان‌ها	۵۴
سواد رسانه‌ای؛ ابزاری برای انضباط درونی	۵۵
تعامل با والدین در فضای مجازی؛ فرصت یا تهدید؟	۵۵
فصل هشتم: اتحاد مقدس؛ مدیریت تعامل با والدین و شرکای آموزشی	۵۷
مقدمه: معلم و والدین؛ دو بال یک پرواز یا دو جبهه مخالف؟	۵۷
تکنیک «ساندویچ بازخورد» در جلسات حضوری	۵۸
مدیریت والدین «هلیکوپتری» و والدین «بی تفاوت»	۵۸
هنر گوش دادنِ فعال در زمان اعتراض	۵۹
تکالیف خانواده‌محور برای بهبود رفتار	۵۹
فصل نهم: کلاس رنگین‌کمان؛ مدیریت تنوع، شمولیت و نیازهای ویژه آموزشی	۶۱

۶۱	 مقدمه: باغبانی در باغ تفاوت‌ها
۶۲	 طراحی آموزشی برای همه (Universal Design for Learning - UDL)
۶۲	 مدیریت تفاوت‌های فرهنگی و زبانی
۶۳	 تطبیق‌سازی انضباط برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۶۳	 فرهنگِ یارِ یادگیرنده (Peer Tutoring)
۶۳	 طرح برنامه آموزش انفرادی (IEP) در کلاس عمومی
۶۵	فصل دهم: سنگ‌بنای موفقیت؛ مدیریت روزهای آغازین و قدرتِ روتین‌ها
۶۵	 مقدمه: فراتر از یک شروع ساده
۶۶	 تفاوت بنیادین میان «قوانین» و «روال‌ها»
۶۶	 سه گامِ طلایی برای تثبیت یک روتین
۶۷	 مدیریتِ انتقال‌ها
۶۷	 اولین خوش‌آمدگویی؛ جادویِ دمِ در
۷۱	 منابع فارسی
۷۳	 منابع انگلیسی

پیشگفتار

به نام آفریدگار اندیشه‌ها

دوران ابتدایی، نه تنها زمان یادگیری الفبا و اعداد، بلکه فصل شکل‌گیری شاکله شخصیتی انسان است. در این سال‌های حساس، هر کلام معلم و هر واکنش والدین، بذری است که در جان کودک نشاندۀ می‌شود و آینده او را رقم می‌زند. در میان انبوه روش‌های تربیتی، دو ابزار کهن و همچنان چالش‌برانگیز، یعنی «تشویق» و «تنبیه»، بیش از هر چیز ذهن مربیان را به خود مشغول کرده است. آیا تشویق همیشه سازنده است؟ یا ممکن است کودک را به پاداش وابسته کند؟ تنبیه در کجای نظام آموزشی نوین جای دارد؟ آیا می‌توان کلاسی را بدون اقتدار اداره کرد و در عین حال کرامت انسانی دانش‌آموز را حفظ نمود؟

کتاب حاضر با عنوان «نقش تشویق و تنبیه در پایه ابتدایی»، تلاشی است برای پاسخ به این پرسش‌های بنیادین. هدف از نگارش این اثر، عبور از نگاه‌های سنتی و صرفاً کنترلی، و حرکت به سوی رویکردی است که در آن «انضباط شخصی» جایگزین «ترس از توبیخ» می‌شود. در این کتاب، ما بر آنیم تا نشان دهیم که چگونه می‌توان با استفاده هوشمندانه از تشویق‌های فرآیندمحور و جایگزین کردن تنبیه‌های منطقی به جای توبیخ‌های مخرب، فضایی سرشار از شوق یادگیری خلق کرد. این اثر حاصل بررسی

دیدگاه‌های روان‌شناسی نوین و تجربیات زیسته در محیط‌های آموزشی است. مخاطبان اصلی این کتاب، معلمان دلسوز، دانشجو-معلمان و والدینی هستند که باور دارند تربیت، نه یک علم خشک، بلکه هنری ظریف برای شکوفا کردن استعدادهای نهفته در جان پاک کودکان است. امید است راهکارهای ارائه شده در این کتاب، چراغی هرچند کوچک در مسیر دشوار اما شیرینِ تعلیم و تربیت فرزندان این مرز و بوم باشد

مقدمه

دنیای امروز دیگر کلاس‌های درسِ خشک و پادگان‌گونه را بر نمی‌تابد. معلم امروز، بیش از آنکه آموزگارِ ریاضی و فارسی باشد، معمارِ شخصیت کودکان است. در این کتاب، بر آن بودیم تا با تکیه بر آخرین یافته‌های روان‌شناسی تربیتی، مسیری روشن برای مدیریت کلاس ترسیم کنیم. مسیری که در آن نه تشویق باعث وابستگی شود و نه تنبیه، بذر کینه را در دل‌ها بکارد. امید است این اثر، چراغی کوچک در مسیر پرفراز و نشیب تعلیم و تربیت باشد.

فصل اول

کلیات و مبانی نظری

مقدمه

تعلیم و تربیت در دوره ابتدایی، سنگ بنای توسعه فردی و اجتماعی هر انسانی است. در این میان، انضباط نه به معنای خاموش کردن صدای دانش‌آموز، بلکه به معنای هدایت توانمندی‌های او در مسیری سازنده تعریف می‌شود. دو ابزار کلیدی که از دیرباز برای تحقق این هدف به کار گرفته شده‌اند، تشویق و تنبیه هستند. با این حال، استفاده صحیح از این دو ابزار نیازمند شناخت عمیق از ویژگی‌های رشدی کودکان و مبانی نظری روان‌شناسی است.

جایگاه انضباط در دوره ابتدایی

انضباط در محیط آموزشی نوین از مفهوم «اطاعت کورکورانه» فاصله گرفته و به سمت «خودنظم‌دهی» حرکت کرده است. به اعتقاد کدیور (۱۴۰۱)، هدف از انضباط در سال‌های آغازین تحصیل، ایجاد محیطی امن و پیش‌بینی‌پذیر است که در آن یادگیری به بهترین شکل صورت گیرد. در واقع، انضباط ابزاری برای رشد شخصیت است، نه صرفاً وسیله‌ای برای کنترل رفتار.